

Pædagogisk læreplan for

Børneinstitution Sct. Hans

Odense Kommune 2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

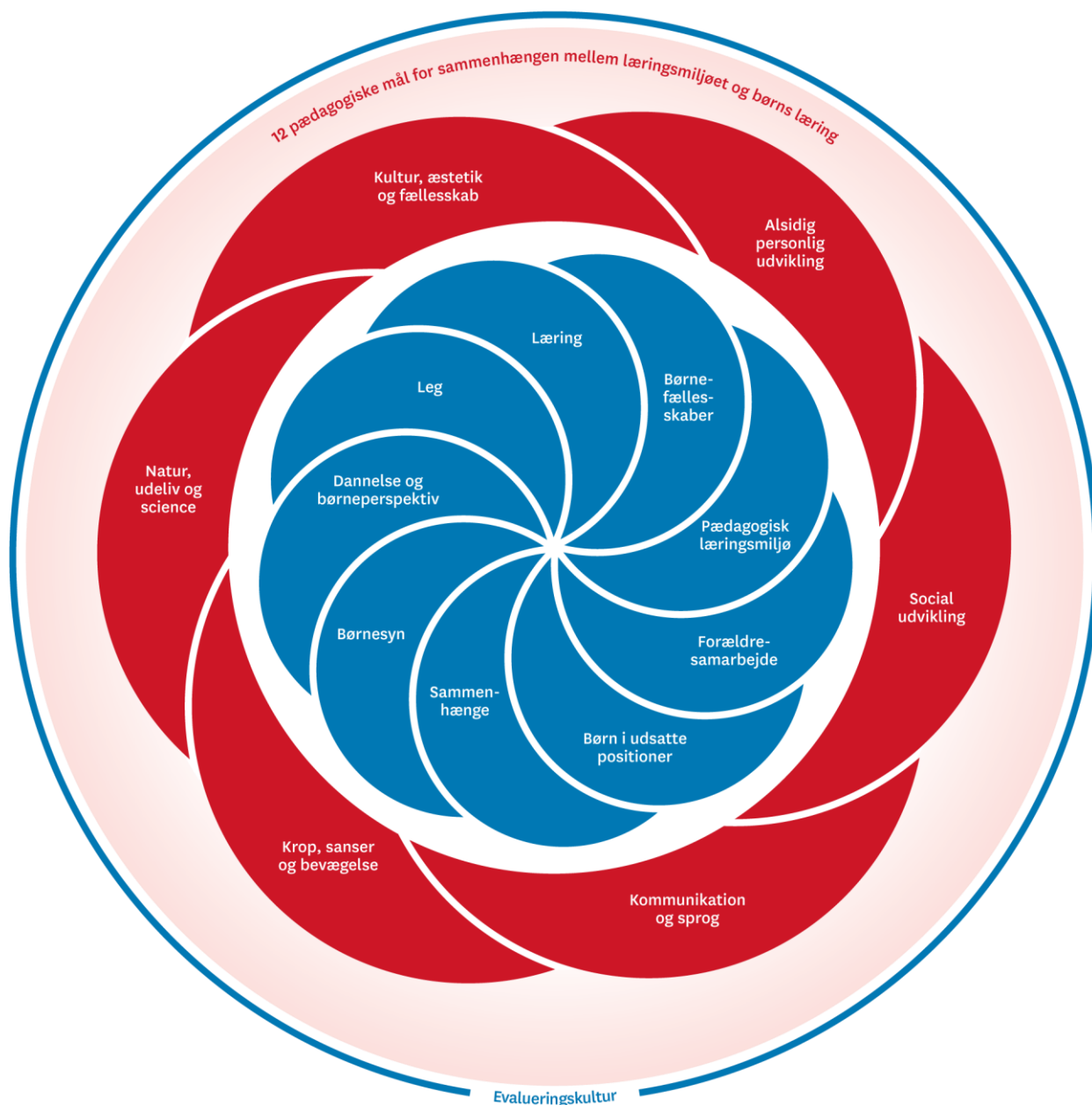

Indhold

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	3
Hvem er vi?	4
Pædagogisk grundlag	5
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	6
Pædagogisk læringsmiljø	8
Samarbejde med forældre om børns læring	10
Børn i udsatte positioner	11
Sammenhæng til børnehaveklassen	12
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	14
Inddragelse af lokalsamfundet	14
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	15
De seks læreplanstemaer	16
Alsidig personlig udvikling	16
Social udvikling	17
Kommunikation og sprog	18
Krop, sanser og bevægelse	19
Natur, udeliv og science	20
Kultur, æstetik og fællesskab	21
Evalueringskultur	22

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Mission for dagtilbud i Odense Kommune

- At kunne tilbyde alle børn et dagtilbud
- At skabe høj kvalitetstilbud, som er udviklende for alle børn

Vision for dagtilbud i Odense Kommune

- Dagtilbuddene i Odense Kommune tilbyder inkluderende og legende udviklings- og læringsmiljøer, som alle børn profiterer af
  - Alle børn og forældre møder og er i dialog med medarbejdere og ledere, som er fagligt kompetente, reflekterende, anerkendende og innovative
-

Børneinstitution Sct. Hans består af 7 børnehuse, Ankergården, Solgården, Marienlund, Juelsgade, Tolderlunden og de to selvejende børnehuse Egebæk og Skarntyden. Børnehusene er af forskellig størrelse og 5 børnehuse er integrerede huse med børn i alderen fra 0 år til skolestart.

Alle børnehusene er beliggende i Skibhuskvarteret tæt på havn, skov og lokale legepladser. Et godt lokalområde som vi ofte bruger til ture sammen med børnene.

Institutionen har i alt plads til mellem 395 og 420 børn og vi er ca. 90 medarbejdere tilknyttet til vores børnehuse.

Institutionens pædagogiske arbejde tager sit afsæt i en anerkendende og inkluderende tilgang til barnet, hvor legen er omdrejningspunktet for barnets udvikling og læring.

Med afsæt i Odense Kommunes Børn- og Unge politik arbejder vi målrettet på:

- At skabe de bedst mulige betingelser for barnets trivsel og udvikling.
- At børnehusenes læringsmiljøer tilgodeser alle børn.
- At vi ud fra en systemisk tænkning hele tiden er nysgerrige på barnets hensigt.
- At de voksne er engagerede, nærværende og fagligt kompetente.

Institutionens 7 børnehuse arbejder ud fra en fælles vision. Vi har samme overordnede mål og fælles metoder i det pædagogiske arbejde. Samtidig er vores 7 børnehuse forskellige. Forskelligheden ser vi som en styrke og inspiration til udvikling.

Teoretisk tager vi afsæt i Vygotsky i forhold til nærmeste zone for udvikling, sikker base og stilladsering. Illeris i forhold til læringsbegrebet og Luhmann i forhold til det relationelle. Derudover arbejder vi med ICDP.

Vi anvender SMTTE modellen i arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan og ved udarbejdelse af handleplaner.

Vi har et godt samarbejde med distriktsskolen og har et struktureret tæt samarbejde omkring overgangen fra børnehus til skole.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaven.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

---

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

I Odense samarbejder vi om at ruste alle børn til at blive kompetente og aktive medborgere, uanset hvilke forudsætninger de hver især har.

Vi tager afsæt i et dansk barnesyn, hvor barndommen i sig selv er en betydningsfuld fase i livet. Og hvor leg, livsglæde og basal tryghed er vigtige kerneværdier. Alle børn skal opleve små og store sejre. Blandt andet ved at møde udfordringer af forskellig karakter, der fremmer børnenes kreative, musiske og skabende sider. Det er med til at give børnene en robusthed, så de bedre håndterer hverdagens konflikter og krav.

Gennem inspirerende læringsmiljøer og leg i fællesskaber motiverer vi børnene til at afsøge muligheder og grænser, som udvikler dem både mentalt, socialt og fysisk. Vi anerkender og respekterer børnenes spontane og selvorganiserede leg. Dermed får legen en betydelig plads i hverdagen, hvor vi er ansvarlige og opmærksomme på, hvordan legefællesskaberne blandt børnene udvikler sig.

Vi er ambitiøse i forhold til alle børns udvikling og læring, hvad enten de har særlige behov eller særlige talenter. Det betyder, at vi med afsæt i børns forskellige måder at lære på, arbejder med didaktiske metoder, som motiverer til læring.

Vi tilrettelægger inspirerende læringsmiljøer med høj faglig kvalitet, som understøtter og udfordrer alle børn optimalt i forhold til deres udviklingspotentialer og fremmer deres kreative og skabende virkelyst. Sammen skaber vi de bedst mulige organisatoriske rammer og læringsmiljøer, der gør at børnene oplever nærhed, trivsel, læring, udvikling og anerkendende relationer.

I Odense Kommune har vi udvalgt fire karaktertræk, der er særligt vigtige i børns dannelse: Vedholdenhed, nysgerrighed, mod og medmenneskelighed.

Ved at styrke de fire karaktertræk ved børnene, ruster vi dem til at stå på egne ben, udholde og mestre udfordringer, selv opdage og udforske nye løsninger, deltage aktivt i fællesskaber, etablere holdbare relationer og forholde sig kritisk og reflektivt til situationer.

Alle børn har styrker, er nysgerrige og interesserer sig for noget. Vi ser og anerkender alle børn, for det de er.

Lokal praksis og eksempler

Børnesyn

- At være barn har en værdi i sig selv.
- Alle børn mødes med positive forventninger.
- Alle børn har ret til at være forskellige og udvikle sig forskelligt.
- Alle børn har ret til at opleve- og være en del af betydningsfulde fællesskaber, hvor de bliver set, hørt og anerkendt.
- Alle børn er betydningsfulde ind i fællesskabet.

Børneperspektiv

Vi arbejder med afsæt i en anerkendende og respektfuld tilgang til det enkelte barn. Vi guider barnet ved at fortælle hvad vi gerne vil have, frem for hvad barnet ikke må. Vi er tydelige og autentiske voksne som er nærværende og omsorgsfulde, samt møder og forstår barnet.

Vi er i børnehøjde og tager udgangspunkt i barnets perspektiv og oplevelse. Vi sikrer barnets medbestemmelse ved at lytte til barnet og tager barnet alvorligt, ved at være konstant nysgerrig på barnets hensigt.

Dannelse

Vi voksne har en opmærksomhed i forhold til at være gode rollemodeller for børnene. Vi giver børnene mulighed for at have indflydelse på dagligdagen og lærer dem at være i demokratiske processer.

Med afsæt i vores værdigrundlag og de voksnes opmærksomhed på at skabe nye læringsmiljøer for børnene arbejder vi med dannelsesstrategiens 4 begreber:

Vedholdenhed, Nysgerrighed, Mod og Medmenneskelighed

Børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Børn har ret til at give udtryk for deres mening og krav på, at denne hensigt respekteres. Vi er nysgerrige på deres tanker, følelser, deres fortælling og perspektiv.

Leg

Legen er betydningsfuld og grundlæggende for barnets udvikling. Derfor har legen en fremtrædende rolle i vores pædagogiske arbejde. Det pædagogiske arbejde med læring i børnehuse tager altid sit afsæt i legen. Vi arbejder med den spontane leg og den organiserede leg.

Vi har et stort fokus på at det enkelte barn og gruppens legekompeterencer understøttes, så alle børn oplever, at de er en del af de legefællesskaber, vi har. Vi tilrettelægger legemiljøer, med mange varierede legemuligheder, der understøtter barnets idégenerering, forestillingsevne og fantasi. At lege er at lade som om, og en forudsætning for at kunne lade som om er, at børnene kan forestille sig noget og har en god hukommelse og fantasi. Fantasien er evnen til at bearbejde, omforme, og overskride virkeligheden. Fantasien skabes gennem billeder, sansninger, fornemmelser, stemninger, indtryk og drømme. Heri ligger blandt andet kimen til kreativiteten og den abstrakte tænkning. Når børn leger, øver de sig i at forholde sig søgende og udforskende til deres omgivelser. Derved udvikles grundlæggende forudsætninger for at kunne være en kompetent og aktiv deltager i verden.

De voksne har altid en rolle i børnenes leg, som en del af legen, eller ved at være tilstede foran, bagved eller ved siden af. Vi voksne arbejder målrettet på, at alle børn har mulighed for gode legerelationer.

Læring

Læring sker gennem hele dagen og i alle hverdagens aktiviteter og situationer. Med afsæt i Vygorskys nærmeste zone for udvikling, arbejder vi med at "det barnet kan i dag med lidt voksenstøtte, kan barnet i morgen selvstændigt". Læring forstår vi som både en individuel proces og som en samspilsproces (Illeris) og vi arbejder målrettet med at skabe et trygt læringsmiljø hvor barnet lærer at få modet til at "turde fejle".

Læring kan defineres som en proces, der resulterer i adfærds-, holdnings- eller værdiændring i et menneske (Hermansen 1996). Dvs. at børn har lært noget, når de kan noget, de ikke kunne tidligere, når de har fået ny viden, eller når de har fået flere handlemuligheder, og kan forstå deres verden på nye måder.

I Børneinstitutionen Sct. Hans har vi et dynamisk læringssyn, der bærer præg af at læring kan foregå på mange måder. Fx gennem leg, gennem selv at erfare, gennem oplevelser, ved tilfældigheder, gennem samtale med andre, gennem deltagelse i det almindelige hverdagsliv og gennem vokseninitierede aktiviteter. Forudsætningen for at der kan foregå læring er, at barnet trives.

Sproget er en vigtig del af barnets udvikling. Et godt sprog skaber gode muligheder for barnet i legen og i samspillet med de andre børn. Vi arbejder målrettet med sprog i vores pædagogiske praksis og tager afsæt i sprogstrategierne fra "SprogKlar" og sprogforsker Pia Thomsens læringstrappe.

Børnefællesskaber

I Børneinstitution Sct. Hans arbejder vi målrettet med:

- At alle børn føler sig betydningsfulde.
- At børnene har "mere end 1 ven".
- At børnene kan bidrage til fællesskabet og oplever sig som en del af et fællesskab.

Vi tager afsæt i både de store og de små fællesskaber og i hverdagen arbejdes ud fra "positioneringer" med "overbliksvoksen" og "for dybelsesvoksen" inspireret af "Inkluderende pædagogik – ny organisering og nye samarbejdsformer" af Lene og Karin Iversholt.

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

Når vi tilrettelægger et pædagogisk læringsmiljø, har vi gennem hele dagen fokus på daglige rutiner, organisering og børnenes læring. Vi har et bredt pædagogisk blik for, at hverdagsituationerne bevidst benyttes som et centralt omdrejningspunkt for børnenes leg og læring gennem hele dagen.

Vi arbejder i fagprofessionelle læringsfællesskaber, hvor vi deler viden og refleksioner. Og vi evaluerer egen praksis som basis for vores faglige udvikling. Gennem professionelle læringsfællesskaber har vi mod til at forstyrre hinandens praksis, og vi har en grundlæggende vilje til at skabe forandring. Viden, refleksion og evaluering gør os i stand til at fokusere på sammenhængen mellem det aktuelle læringsmiljø og børnegruppens behov og udbytte. Den nye viden bruger vi til at justere læringsmiljøer og praksis.

Lokal praksis og eksempler

I vores arbejde med at sikre de bedst mulige læringsmiljøer for børnene er vi opmærksomme på:

- At læring foregår i alle hverdagens handlinger og skal tilrettelægges så det fremmer og understøtter børnenes trivsel og udvikling.
- At sikre mangfoldige læringsmiljøer med afsæt i legen og læringsmiljøer der giver mulighed for at eksperimentere og bruge fantasien.
- At læringsmiljøerne er dynamiske og derigennem tilpasses til børnenes behov.
- At vi har fokus på børneperspektivet og derved fremmer børns deltagelsesmuligheder i fællesskabet.
- At læringsmiljøerne er "rige sproglige læringsmiljøer".
- At børn indgår i børnegrupper som tilgodeser det enkelte barns behov.

Vi arbejder dagligt med læring i hverdagsrutinerne som fx når vi spiser frokost, tager tøj på / af i garderoben, vasker hænder, toiletbesøg, får skiftet ble mm.

Alle børn skal have mulighed for at indgå i meningsgivende fællesskaber med andre børn. Leg, dannelse og læring finder sted i børnefællesskaber, og alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet, blive respekteret og lyttet til. Der skal være plads til barnets initiativ, aktive deltagelse og mulighed for at indgå i nye relationer.

Vi søger at skabe forskellige læringsmiljøer i løbet af dagen, hvor der er mulighed for at indgå i forskelligartede fællesskaber.

Vi inddrager andre faggrupper i arbejdet med at kvalificere vores læringsmiljøer og via arbejdet med positioneringer arbejder vi med "pædagogen som leder af læringsmiljøet"

Med afsæt i den systemiske tænkning er vi nysgerrige på hinandens pædagogiske praksis i vores 7 børnehuse. Det forventes, at børnehuse deler viden, refleksioner og ideer med hinanden. Det sker i ledelsesteamet og når pædagogerne møder hinanden til institutionens fælles arrangementer.

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Ambitioner og fælles forpligtelse i Odense Kommune

I Odense Kommune er alle forældre i løbende dialog med medarbejdere og ledere i dagtilbud om, hvordan man i fællesskab kan fremme børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Definition

Begrebet forældresamarbejde er i Odense Kommunes dagtilbud erstattet af: Samarbejde mellem forældre og dagtilbud.

Det skaber nye perspektiver og fokuserer det fælles ansvar i samarbejdet mellem forældre og dagtilbud.

Ledere og medarbejdere har fortsat det overordnede ansvar for at involvere forældrene ved at invitere til samarbejde.

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

Vi støtter forældre i at være grundsten i deres barns liv.

Vi forventer, at alle forældre involverer sig aktivt i deres barns udvikling, og vi giver dem mulighed for at tage et afgørende medansvar. Vi sørger for, at forældrene kender deres indflydelse på dannelsen af gode børnefællesskaber, hvor alle børn samt børnegruppen som helhed er ligeværdige deltagere.

Forældre er de vigtigste personer i ethvert barns liv, og det er forældrene, der har det primære ansvar for deres barns opvækst.

Forældrene er f.eks. nøglepersoner i deres barns sprogudvikling. Vi går derfor i dialog med forældrene om, hvordan de kan understøtte barnets sproglige udvikling.

Lokal praksis og eksempler

Nyere forskning (Sir Edward Melhuish) samt **Vi lærer sprog** (Dorthe Bleses) viser at forældrene har en signifikant betydning for barnets læring. Vi vægter derfor samarbejdet med forældrene højt, og vi inddrager dem aktivt med en fælles forståelse af, at alle børn er noget særligt, og at vi alle har et ansvar for fællesskabets børn.

Forældrene er barnets primære omsorgspersoner. Forældrene er institutionens vigtigste samarbejdspartner og dem der kender deres barn bedst.

Vi tager forældrenes perspektiv alvorligt og arbejder målrettet på at medvirke til at skabe et konstruktivt og tillidsfuldt samarbejde.

Personale og forældre indgår i et forpligtende og respektfuldt partnerskab omkring det enkelte barns udvikling og trivsel. Personalet har en ressourceorienteret og nysgerrig tilgang til kendskabet og samarbejdet med forældrene. De inddrages og informeres om arbejdet med barnets læring, trivsel, udvikling og dannelse. Personalet har i samarbejdet med forældrene fokus på den gode dialog, gensidig respekt og sammenhængen i barnets liv mellem livet derhjemme og institutionslivet.

Vi er i løbende dialog med forældrene om barnets trivsel og udvikling og arbejder med at skabe et fælles afsæt for deres barns udvikling og trivsel i de forskellige arenaer barnet indgår i. Vi støtter og hjælper gerne forældrene i samarbejdet med andre faggrupper, hvis det bliver aktuelt.

Vi tilstræber at være tydelige samarbejdspartnere for forældrene, så der ikke opstår tvivl om ansvar og opgaver i samarbejdet omkring barnet.

Vi opfordrer forældrene til at se barnet som en del af et større fællesskab hvor inklusion og tolerance overfor andre er et godt fundament for barnet videre frem i livet.

Omdrejningspunkter i samarbejdet med forældrene er:

- Dialog i hverdagen.
- Kommunikation via "Mit Barn" kommende "Aula".
- Opstartsmøder når barnet starter i børnehuset.
- Samtaler efter behov og mindst en gang om året.
- Forældremøder.
- Sociale arrangementer, sommer/julefester, arbejdsdage m.v.

Forældreråd og bestyrelser, hvor forældrerepræsentanterne er en vigtig sparringspartner for børnehusene og institutionen.

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Ambitioner og fælles forpligtelse i Odense Kommune

I Odense kommune handler vi altid på børn i udsatte positioner.

Vores fokus er på de inkluderende læringsmiljøer.

Vi involverer altid forældre og relevante tværfaglige samarbejdspartnere i det øjeblik, vi vurderer, at et barn er i en udsat position.

Vi er opsøgende i forhold til at få relevant viden om børn i udsatte positioner, men også på at videregive relevant viden til relevante samarbejdspartnere. Dette er også i fokus, når vi skal modtage eller overlevere børn i udsatte positioner til dagtilbud eller skole.

Vi har læringsmiljøpædagoger, som bidrager til at perspektivere og kvalificere de pædagogiske læringsmiljøer således, at de tager højde for børn i udsatte positioner og for børns forskellige forudsætninger.

Vi er professionelle og har fokus på kerneopgaven til gavn for alle børn.

Vores mission at skabe høj kvalitetsdagtilbud, som styrker udviklingen hos alle børn.

Definition

Børn i udsatte positioner kan f.eks. være børn med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med særlige behov, børn i risiko for at stå uden for fællesskabet, børn hvis forældre ligger i skilsmisse, børn med en alvorligt syg søskende, mor eller far, børn der er anbragt uden for hjemmet m.fl. Kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er særlig betydningsfuld for børn i udsatte positioner. Nogle gange kan det være en fordel at give et udsat barn plads og rum til at indgå i mindre gruppesammenhænge. Børn kan være i en udsat position i kortere eller længere perioder.

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

Alle børn kan i perioder af deres liv, befinde sig i en udsat position. Det kan betyde, at børn i en kortere eller længere periode oplever livsomstændigheder som påvirker deres dannelse, udvikling, læring og trivsel. Vi tager aktivt ansvaret for at iværksætte en tidlig og rettidig indsats, så børnene udfordres tilpas og oplever mestring i det almene fællesskab. Det sker i et tæt og koordineret samarbejde med forældrene. Vi etablerer differentierede lege og læringsmiljøer, der sikrer at alle børn kan deltage og opleve at være betydningsfulde.

Lokal praksis og eksempler

Alle institutionens børnehuse har stor opmærksomhed på at understøtte børn i udsatte positioner bedst muligt. Vi har et tæt samarbejde med tværfaglige samarbejdspartnere, psykolog, fysioterapeut, sundhedsplejerske, tale- og høre konsulent, familievejleder, socialrådgiver, læringsmiljøpædagoger, sprogpædagoger m.fl. Her kan familier og børnehuse hente viden og sparring i det pædagogiske arbejde med barnet.

Er et barn i en udsat position udarbejdes der en handleplan for barnet. Handleplanen er altid kendt af forældrene, ligesom kontakt til tværfaglige samarbejdspartnere altid foregår efter aftale med forældrene.

Vi skal sikre, at børn, der er i en udsat position, har adgang til børnefællesskaber, hvor de oplever trivsel og udvikling. Det er vigtigt, at personalet støtter børn i udsatte positioner til at blive inkluderet i lege med andre børn og indgå i betydningsfulde børnefællesskaber.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

Ambitioner og fælles forpligtelse i Odense Kommune

I Odense kommune oplever børnene sammenhæng og kontinuitet i deres hverdag.

Definition

Arbejdet med at tilrettelægge et pædagogisk læringsmiljø for de ældste børn i børnehaven, der skaber sammenhæng til SFO/børnehaveklassen, skal tage udgangspunkt i den styrkede pædagogiske læreplan. De seks læreplanstemaer har tæt sammenhæng med de indholdselementer, der arbejdes med i børnehaveklassen. At skabe sammenhæng til SFO/børnehaveklassen kan f.eks. handle om børnenes trivsel,

arbejdet med børnefællesskaber og at understøtte børns lyst til at lære og deres mod på nye oplevelser, fordi det er elementer, der er centrale på tværs af dagtilbud og skole.

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

Vi etablerer læringsmiljøer, der giver barnet de bedste forudsætninger for at starte i skole. Ligeledes etablerer skolen læringsmiljøer, der er klar til at tage imod børnene fra dagtilbuddet. Dagtilbud og skoler i Odense Kommune arbejder med afsæt i tre politisk prioriterede faglige spor; Dannelse, Sprog og Tidlig indsats. Det fælles fokus skaber en god mulighed for at forme en rød tråd i det pædagogiske arbejde.

Børn- og Ungeudvalget har udstukket et sæt fælles retningslinjer for dagtilbud og skoler, for at sikre kvalitet i samarbejdet om sammenhæng i det pædagogiske læringsmiljø, fra dagtilbuddet til forårs SFO og børnehaveklasse. Ved at skabe sammenhæng i det pædagogiske læringsmiljø understøtter vi, at børn oplever større kontinuitet i overgangen fra dagtilbud til forårs SFO og skole.

I Odense kommune arbejder hele SFO-området fra forårs SFO til SFO2 ud fra den styrkede pædagogiske læreplan for dagtilbud. De styrkede pædagogiske læreplaner for dagtilbud minder indholdsmæssigt om kompetenceområderne for børnehaveklassen, derved opnår vi en sammenhæng mellem dagtilbud, forårs SFO og børnehaveklassen.

Vi samarbejder med hinanden og med forældrene for at sikre barnet oplevelsen af en vellykket sammenhæng mellem dagtilbud og skole. Dermed etableres også det bedste afsæt for at videreudvikle barnets sproglige udvikling.

Lokal praksis og eksempler

Børneinstitution Sct. Hans har et godt samarbejde med distriktets skoler bl.a. via arbejdet i børneledergruppen. Samarbejdet med vores distrikts skole er tæt i forbindelse med overgangen fra børnehus til forårs SFO.

Børnehusene holder forældremøde for de kommende skolebørn om "den gode SFO- start" hvor skolen kommer på besøg og fortæller om "livet" på skolen.

De sidste måneder før skolestart er børnene i læringsmiljøer der styrker overgangen fra børnehus til skole. Børnene mødes også i denne periode på tværs af børnehusene. Vi sammensætter grupperne efter hvor børnene skal gå i skole, så de kan møde nye venner. Der arbejdes målrettet med dannelse af venskaber og relationskompetencer i dette forløb.

Vi er opmærksomme på, at overgangsperioden fra børnehus til skole ikke må blive for lang, en opmærksomhed som vi deler med forældrene.

Inden skolestart holder børnehus og skolen en samtale om de børn som har brug for en overlevering til skolen. Her har vi bl.a. stort fokus på barnets sproglige udvikling og hvordan skolen kan arbejde videre med den. Drøftelsen om barnets sproglige udvikling tager sit afsæt i materiale med fra "SprogKlar"

Når børnene starter i forårs SFO, er der så vidt muligt personale tilstede i forårs SFO fra et eller to af vores børnehuse, enten som jobrotation eller på enkelte dage i starten af forårs-SFO

Odense Kommune har udarbejdet retningslinjer for samarbejdet i overgangen fra dagtilbud til skole, som vi naturligvis arbejder ud fra.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

Vi har fokus på fællesskabers betydning på alle niveauer. Det betyder blandt andet, at vi bestræber os på at etablere og indgå i samarbejdsrelationer med civilsamfundet omkring os.

Vi har en åben og eksperimenterende tilgang til samarbejdet med personer fra lokalsamfundet, og vi er nysgerrige efter at vide, hvilke værdier og kompetencer vores samarbejdspartnere byder ind med.

Vores samarbejdspartnere er med til at skabe gode læringsmiljøer for børnene. De byder hver især ind med forskellige kompetencer og muligheder. Vores primære partnere er forældre, men også lokale foreninger, erhvervslivet, plejehjem samt elever og lærere fra de lokale distriktsskoler.

Lokal praksis og eksempler

Vi deltager i Skibhus Festival, hvor vi møder lokalområdets mange forskellige klubber og foreninger som åbner for samarbejdet.

I Victoriaklubben kan vi låne lokaler, som vi bl.a. benytter til de kommende skolebørn, når de mødes på tværs af vores huse.

Et børnehus har et tæt samarbejde med det lokale plejehjem, hvor børnene bl.a. optræder med Luciaoptog til jul.

Et andet børnehus har et tæt samarbejde med kirkens pensionistforening og flere børnehuse deltager i de arrangementer som kirken laver.

Vi er gerne behjælpelige med at formidle lokale arrangementer til vores familier, eks. fællesspisning, arrangeret af "generationskløften".

Derudover bruger vi lokalområdets butikker når vi handler sammen med børnene, går på biblioteket, besøger byens museer og deltager i andre relevante aktiviteter byen tilbyder.

Vi er altid åbne overfor nye samarbejdspartnere og de arrangementer forældre eventuelt kan tilbyde.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

Vi møder børn med nærvær og positive forventninger, og vi tager udgangspunkt i et anerkendende resource-børnesyn. Dermed understøtter vi børnenes læringsmiljøer og skaber en høj kvalitet i samspillet mellem børn og voksne.

Vi tager ansvar for, at ingen børn bliver mobbet eller udsættes for anden nedværdigende behandling. Det gør vi bl.a. ved at gøre brug af positive anvisninger.

Vi udvikler de fysiske rammer og æstetiske miljøer, så der skabes rum til fordybelse og kreativitet. Og vi inddrager børnenes egne stemmer, oplevelser og vurderinger af deres børnemiljø i vores pædagogiske praksis.

Lokal praksis og eksempler

Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns trivsel og læring. Læringsmiljø er et centralt begreb, og er der hvor børnene indgår i fællesskaber og samspil. Det er ikke bare et fysisk rum, men også processer. Børnene er i læringsmiljøer hele tiden, og de bevæger sig ud og ind af disse læringsmiljøer hele dagen. Der er det fysiske læringsmiljø, børnenes lege og kultur, de pædagogiske aktiviteter, måden vi er sammen med børnene på, og de pædagogiske rutiner og overgange.

Vi skal sørge for at etablere pædagogiske læringsmiljøer hele dagen, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter og daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Vi er anerkendende og inkluderende i vores pædagogik og samvær med børnene. Det betyder bl.a. at vi understøtter en kultur med gensidig respekt og tolerance, også i forhold til forskelligheder. Vi arbejder med dannelsesstrategiens 4 begreber "Mod – Nysgerrighed – Vedholdenhed – Medmenneskelighed", som alle på forskellig vis understøtter det gode psykiske børnemiljø.

Børnene er efter behov delt i mindre grupper, som gør det overskueligt at danne relationer og venskaber til hinanden.

Vi ønsker indbydende børnehuse, og lægger vægt på at vores ting og fysiske rammer behandles med respekt. Ved at sikre gode fysiske rammer er grundlaget for det gode psykiske læringsmiljø skabt.

Vi arbejder med "rum i rummene" og tilstræber overskuelige læringsmiljøer for børnene. Børnene ved hvilke lege som rummene indbyder til. Vi støtter og guider børnene i at rydde op, så rummene fremstår indbydende og børnene kan finde tingene igen.

Vi indretter læringsmiljøer der tilgodeser alle børn og som opfordrer til såvel fordybelse som til fysisk aktivitet. I indretningen har vi bevidst valgt lyse rolige farver hvor inventar og udsmykning på væggene udgør farverne og "livet" i rummet

---

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

RETNINGSGIVENDE REFLEKSIONER

Begrebet, ”barnets alsidige personlige udvikling”, tolkes for os, som den dannelsesproces der sker, når et barn med et personligt potentiale møder andre mennesker, som påvirker barnet, og bidrager til at barnet får livserfaring. En alsidig personlig udvikling forudsætter, at samværet og samspillet med omverdenen er mangfoldigt og anerkender og involverer barnet i processen.

Eksempel fra praksis:

En pige på legepladsen, står på afstand og observerer de andre børn lege med vand. Hun har ikke mod på at deltage. Pædagogen hjælper og støtter hendes nysgerrighed på legen. Pigen begynder at deltage aktivt i legen med guidning og støtte fra den voksne.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

RETNINGSGIVENDE REFLEKSIONER:

Social kompetence udvikles i fællesskaber og gennem de arenaer børnene færdes i – fx familien, institutionen, fritidsaktiviteter og ved mødet med andre kulturer.

Børnenes venskaber er vigtige – både de tætte venskaber, der opbygges i en mindre gruppe og de venskaber, der etableres i hele gruppen på tværs af alder og forskelligheder. Derfor er det vigtigt, at personalet har fokus på at alle børn, og særligt børn, der længerevarende befinder sig i udsatte positioner, er afhængige af, at det pædagogiske læringsmiljø opfatter forskellighed som en ressource og understøtter muligheden for deltagelse og medindflydelse til fælles glæde og engagement.

Eksempel fra praksis:

Det er formiddag og Peter er lige kommet i børnehaven. Stuen er tom, idet børnene alle er på legepladsen. Peter giver udtryk for gerne at ville blive på stuen og lege. Pædagogen tilbyder ham at invitere hans ven Søren ind at bygge LEGO sammen med ham på stuen. De to drenge sidder længe fordybet og hjælper hinanden med at bygge en rumstation.

En voksen tager en mindre gruppe børn med ud i garderoben for at give plads og have nærvær samt øve selvhjulpethed. Det er ofte de større børn, der kan få ekstra opgaver. Det kunne for eksempel være at hjælpe hinanden med at finde sine egne eller andre børns tøj / sko. I garderoben lærer børnene at koncentrere sig, modtage fælles beskeder, at fokusere og vente på tur.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

RETNINGSGIVENDE REFLEKSIONER:

Sprog læres som en naturlig forlængelse af den udveksling, der foregår som blikretning, pludren og gestik, og det kræver nærvær, øjenkontakt og fælles opmærksomhed. Det pædagogiske personale skal derfor være indlevende, nysgerrige og have lyst til kommunikation og samtale, med fokus på det børnene er optagede af. Det har stor betydning for børnenes kommunikative og sproglige udvikling, hvordan det pædagogiske personale henvender sig til børnene, taler med dem, giver beskeder og sætter ord på det, der sker i rutiner og aktiviteter. Kvaliteten i samtaler mellem det pædagogiske personale og børn er i det hele taget væsentlig og særlig betydningsfuld for børn i udsatte positioner.

Børns sprog udvikles i dialoger med sproglige rollemodeller ved at lytte, fortælle, stille spørgsmål til deres omgivelser og ved at lege med sproget. Når børn eksperimenterer kommunikativt og sprogligt, opnår de erfaringer med at aflæse, genskabe og udvikle en passende kommunikation i forskellige situationer og fællesskaber. Det betyder bl.a., at det pædagogiske personale må hjælpe alle børn til at indgå i dialoger, hvor de lærer at skiftes til at være i en tale- og en lytteposition.

Vi har fokus på at være gode sproglige rollemodeller for børnene i alle dagens aktiviteter. Vi sætter ord på de ting, vi gør, det barnet gør, og det vi gør sammen med barnet. Vi har fokus på samtaler med børnene, hvor barn og voksen skiftes til at tale. Samtalen tager udgangspunkt i barnets oplevelser, interesser og sproglige forudsætninger. Vi anvender vores viden fra Sprogklar, samt deres sprogstrategier, i samtalerne med børnene.

Eksempel fra praksis:

Pædagogen sidder med 5 børn og spiser eftermiddagsmad.

”Jeg har melon med” udbryder Eva. ”Det har jeg også, men min er en vandmelon”, siger Nila. ”Hvilke andre slags meloner, kender i?”, spørger pædagogen. ”Ja, netmeloner”, siger Viggo. ”Der er også en der hedder

cantaloupe”, siger pædagogen. ”Den kender jeg godt”, siger Eva. ”Hvor tror i meloner kommer fra?”, siger pædagogen. Snakken går om hvor melonerne gror.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

RETNINGSGIVENDE REFLEKSIONER:

Arbejdet med krop og bevægelse handler om at understøtte børnene i at forstå og mestre deres krop, og om at udvikle deres motorik, sanser, udholdenhed, styrke og koordination. Pædagogisk arbejde med bevægelse og motorik har positive virkninger, i forhold til børnenes sociale kompetencer, når arbejdet med krop og bevægelse er tilrettelagt på en måde, hvor alle børn inkluderes, leger og er i kontakt med hinanden. Gennem arbejdet med krop og bevægelse bliver børnene opmærksomme på deres egne og andres kropslige reaktioner. Det er med til at udvikle børnenes evne til at forstå og respektere både sig selv og andre.

Eksempel fra praksis

En gruppe vuggestuebørn er på tur i skoven. Efter at have gået og løbet på stien, opfordrer pædagogen dem til at de skal prøve at gå ind mellem træerne, hvor skovbunden er mere ujævn. De finder en træstamme som de alle, med støtte fra den voksne, prøver at gå på line på. Da de bevæger sig hjem igen, slutter de af med at give et af de store træer et kram og den voksne sætter ord på, hvordan hun oplever at barken på træet føles på hendes kind og hænder.

Børnene i vuggestuen øver i at bruge ske / gaffel og drikke af kop. Nogle børn bruger hænderne til at mærke på maden. Vi får varieret mad, der har forskellig konsistens. Vi snakker om maden, der kan være varm og kold, og børnene mærker det / puster på maden.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

RETNINGSGIVENDE REFLEKSIONER:

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension. Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også et grundlag for at arbejde med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

Science-tilgangen vægter en undersøgende tilgang, som åbner for en aktiv inddragelse af naturen og naturfænomener som lys, luft, magnetisme og vejrfænomener. I science-tilgangen er der fokus på børns begyndende forståelse for lovmæssigheder i naturen, børns medfødte talfornemmelse, fornemmelse for størrelser og dermed en begyndende matematisk opmærksomhed.

Eksempel fra praksis:

En lille gruppe børn har, sammen med en pædagog set en ”time-lapse” film med et frø der spirer. De skal selv i gang med at lave et spire-forsøg, hvor de skal se, om de kan få kerner fra frugter og grønsager til at spire. Dagligt bliver der holdt øje med hvordan spiringen skrider frem, og der bliver taget billeder til deres egen ”time-lapse” film.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

RETNINGSGIVENDE REFLEKSIONER:

Kultur er udtryk for menneskers forståelse af og tilgang til verden. Ved at give børnene et bredt spekter af kulturelle oplevelser får de et nuanceret billede af den verden, de er en del af. Dermed understøttes børnenes tolerance, forståelse og respekt for forskelligheder. Ud fra oplevelserne kan de definere og erkende deres eget ståsted, egen kulturarv og udviklingsmuligheder.

Eksempel fra praksis

En gruppe børn sidder og spiller billedlotteri med en pædagog. Mirja siger "maleaqa" og peger på billedet af en ske. Et andet barn siger "nej, det er en ske." Pædagogen fortæller at ske på arabisk faktisk udtales som Mirja siger. Der opstår en god dialog og forskellige lande og forskellige sprog.

Evalueringsskultur

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Ambitioner og fælles forpligtelse i Odense Kommune

- I Odense Kommune tilstræber vi at arbejde i professionelle læringsfællesskaber
- Vi ser det som en fælles forpligtelse at skabe de optimale læringsmuligheder for alle børn
- Vores evalueringsskultur understøtter et dobbelt læringsfokus rettet mod børns og medarbejderes læring.
- Vi foretager systematiske og konstruktive refleksioner over praksis.
- Vi inddrager og reflekterer data i udviklingen af vores fælles praksis.
- Vi dokumenterer og reflekterer sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes udbytte ift. trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Vi tager udgangspunkt i børnenes udbytte af læringsmiljøet, når vi tilrettelægger, justerer og kvalificerer vores praksis.
- Lederne udøver faglig ledelse og fokuserer deres arbejde på den pædagogiske kerneopgave ved at facilitere og understøtte professionelle læringsfællesskaber.
- Lederne bærer ansvaret for at etablere, udvikle og forankre den systematiske evalueringsskultur.

Definition

Evalueringsskulturen er et udtryk for, at vi arbejder i professionelle læringsfællesskaber. Lederne er ansvarlige for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet. Hermed forstås, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig refleksivt og kritisk til, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel. Læring, udvikling og dannelse. Systematisk refleksion over og evaluering af praksis sker med afsæt i pædagogisk dokumentation, såsom (small data) observationer af hverdagspraksis, observationer af læringsmiljøet, børneinterviews, praksisfortællinger mfl. og (big data) sprog- og læringsmiljøvurderinger m.fl.

Lokal praksis

I Børneinstitution Sct. Hans arbejder vi målrettet med dokumentation og evaluering, for herigennem at implementere en evalueringsskultur. Det gør vi ved, i hverdagen, at have en nysgerrig og reflekterende tilgang til vores pædagogiske praksis samt systematisk at anvende dokumentation og evaluering.

Institutionen har udarbejdet evalueringsspørgsmål som bliver anvendt i alle evalueringssammenhænge.

- Hvilken dokumentation skal anvendes for at besvare nedenstående?
- Hvad har fungeret godt? – for hvem og hvornår?

- Hvilke udfordringer har der været? – for hvem og hvornår?
- Hvad kan kvalificeres? – for hvem og hvordan?
- Hvordan bruger vi erfaringerne og sikrer at det kommer i spil fremadrettet?

Der evalueres på enkelt elementer i det pædagogiske læringsmiljø. Det kan fx være børnesynet, børneperspektivet, trivsel, udvikling og læring for det enkelte barn eller børnegruppen.

For at sikre at vi kommer omkring dannelsesstrategien, spørges der ind til hvordan der er arbejdet med "mod", "nysgerrighed", "vedholdenhed" og "medmenneskelighed", når det er relevant.

Vi har fokus på indsamling af relevant dokumentation. Her anvender vi metoder fra "Værktøjskassen" samt relevante data fra f.eks. sprogvurderinger og læringsmiljøvurderinger. Evalueringen anvendes målrettet til at kvalificere og udvikle det pædagogiske arbejde fremadrettet.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Ambitioner og fælles forpligtelse i Odense Kommune

Børneinstitutioner, dagplejeområder og Enghaveskolens Børnehave foretager hvert andet år en skriftlig evaluering af det lokale arbejde med Den styrkede pædagogiske læreplan.

Formålet er at evaluere sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen bygger på følgende data:

Pædagogisk dokumentation fra dagtilbuddene

- Beskrivelse af børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse
- Beskrivelse af læringsmiljøet

Læringsmiljøvurderinger

- Spørgeskemaer til forældre, medarbejdere og børn
- Praksisfortællinger

Tilsynsdialognmøder med forældrebestyrelser

- Drøftelse af dagtilbuddets læringsmiljøer og børnenes trivsel
- Drøftelse af forældresamarbejdet

Evalueringen er bygget op omkring de samme emner som den styrkede pædagogiske læreplan. Under hvert emne vurderer ledelsen af dagtilbuddet, hvor godt de er lykkedes med at opnå deres målsætninger. Derefter vurderes behovet for lokal udvikling.

Evalueringen offentliggøres på Odense Kommunes hjemmeside sammen med Den styrkede pædagogiske læreplan.

Lokal praksis

I Børneinstitutionen Sct. Hans ønsker vi at etablere en stærk og meningsfuld evalueringskultur. Vi vægter evaluering højt, da vi tror på, at det skaber et engageret personale, der har et vedvarende fokus på at se på egen praksis, styrke deres faglighed og opbygge pædagogiske læringsmiljøer af høj kvalitet.

De løbende evalueringer i børnehusene, samt i forældrerådene / forældrebestyrelsen, bringes ind i den samlede evaluering i ledelsesteamet.